

I Sasha heräsi jälleen hiiren rapisteluun. Tuo pieni eläin etsi yhä uudestaan ja uudestaan epätoivoisesti roskakorin pohjalta ruuan muruja, joita sinne oli ennen viskely. Sasha pohti jaksako se edes iloita kissojen katoamista kaupungin kaduilta. Hän puristi silmänsä yhteen yrittäen sulkea korvansa eläimen itkulta. Sammunut kamiina ei kuitenkaan enää suojannut kylmältä joka tunkeutui jopa sanomalehtiinkäärityn villatakin läpi. Sasha luovutti nousten istumaan sängylleen. Huurtunut rannekello kertoi, että kello oli puoli kuusi. Jos hän lähtisi nyt, hän ehtisi Kirovski kadun leipomoon ennen massiivisia jonoja. Napaten laukkunsa, Sasha astui koleaan rappukäytävään sulkien oven takanaan hiljaa. Kääntyessään hän näki pitkään nuhjuiseen takkiin kääriytyneet romuluisen vanhan miehen tupakoimassa käytävän rappusilla. "Sasha pienokainen, oletkin jo hereillä" mies sanoi viinan ja tupakan karhentamalla äänellä hymyille, noustessaan vaivalloisesti ylös. "Lähdössä Kirovskille aikaisin?" hän jatkoi ilman, että Sasha ehti keskeyttää. "En saanut enää unta Herra Lobov, polttopuut loppuivat" Sasha sanoi hieroen vielä väsyneitä silmiään. "Ah tietenkin tietenkin. Hei kuule, halusinkin kiittää sinua. En olisi tässä ilman sinua. Ota nämä, niillä pitäisi saada jotakin" Lobov sanoi ojentaen askin ranskalaisia savukkeita. "Mistä hitosta löysit näitä? Näillä voisi saada kirovskilla kolme tölkkiä säilykkeitä" "Parempi ettet tiedä" "Kiitos" Sasha sanoi hiljaa. "Parasta että lähdet nyt, niin ehdit vielä ennen jonoja" Lobov sanoi ja nauroi möreällä äänellä vielä kerran tumpatessaan korvikesätkänsä rappukäytävän kaiteeseen. Kääntyessään ulko-ovelle Sasha ei voinut estää itseään hymyilemästä, paljasten äidiltä perityt hymykuopat. Lobovin nauru oli yksi harvoista asioista joka sai ne nykyisin esiin. Se muistutti häntä kaukaisista ajoista isän kanssa. Sashan aukaistessa ulko-oven Lobov kääntyi. "Pidä huoli itsestäsi, jooko pikkuinen?" mies katsoi häntä kuin peläten ettei enää näkisi häntä. "Niinkuin aina herra Lobov".

II Katu täyttyi naisen huudosta ja itkusta. Tuo huuto oli tuttu Sashalle ja lähes kaikille Leningradin asukkaille. Se oli ihmisen versio roskakorin hiiren epätoivosta ja kauhusta, ja sille oli vain yksi syy. Varastettu annoskortti. Ilman viranomaisten myöntämiä annoskortteja ei olisi mahdollista saada jaettuja annoksia, toisin sanoen kortiton oli tuomittu kuolemaan. Osa lopetti kärsimyksenä nopeammin, osa taas kuihtui hitaasti kerjäten katuojaan. Ajatus sai Sashan puristamaan korttiaan tiukemmin taskussaan. Huutaja oli tuskin Sashaa vanhempi nainen, joka puristi äänetöntä kapaloitua kääroä vasten rintaansa. Sasha puristi kätensä nyrkiin tuntien kynsien puretuvan kämmeniinsä. Hän käveli nopein askelin kohti Kirovskia, pakottaen katseensa pois naisesta. "Selviytyjä huolehtii itsestään". Niin isä oli sanonut ennen kuin lähti rintamalle. Sasha tiesi että se oli totta ja hän noudatti ohjetta aina, lähes aina. Hän ei tiennyt miksi oli antanut osan annoksestaan Loboville. He eivät olleet sukua, eikä hänellä ollut mitään velvoitetta auttaa. Silti hän teki niin, teki vaikka oli tuskin pysynyt pystyssä loppuviikon. Sashan ajatuksen keskeytti kompastuminen ja raju kohtaaminen katukivetyksen kanssa. "Helvetti" Sasha sanoi äänessään enemmän vihaa kuin kipua. Kompuroidessaan ylös hän ymmärsi mihin oli törmännyt. Maassa makasi jo paksun lumikerroksen täyttämä miehen ruumis, joka oli säilynyt hyvin talven pakkasessa. Itse kalmossa ei ollut mitään outoa. Sasha oli nähnyt monen ihmisten tuupertuneen nälästä ja kylmästä keskelle katua, mutta hän oli silti järkyttynyt. Järkytys johtui miehen kädestä, tai oikeastaan sen puutteesta. Hieman olkapään alapuolella jäätyneessä lihassa oli jonkinlaisen sahan jättämiä repaleisia jälkiä. Sasha tuijotti kykenemättä kääntämään katsettaan. Kuin irvokkaana vastauksena hänen vatsansa kurni äänekkäästi. Lopulta kylmä tuuli pakotti Sashan katseen pois. Kirovski katu oli menettänyt sotaa edeltäneen ajan loistonsa ja vaurautensa, mutta se silti vaikutti lähes normaalilta nälän ja sään riuduttamassa kaupungissa. Yksikään kadun taloista ei vaikuttanut hylätyltä tai tuhotulta. Vaikka Sasha oli lähtenyt aikaisin, luikerteli silti jono kyyryselkäisiä ihmisiä kadun viertä. Sasha asteli

nopein askelin kohti jonon päätä tarkkailen muilta kaduilta virtaavia rääsyihin pukeutuneita ihmisiä. Oli vaike ajatella noita huojuvia muotoja edes ihmisinä, kun niiden harmaat palelevat muodot kompuroivat kohti alati kasvavaa jonon päätä. Monet tuijottivat vain maahan, ikään kuin eivät olisi vain harhailleet päämäärättömästi ympäri kaupungin katuja. Äkillinen tömäys keskeytti Sashan tarkkailun, kun hän huomasi törmänneensä yhteen noista pienistä hahmoista. "Anteeksi" hahmo sopersi hiljaa jatkaen pysähtymättä matkaansa pois päin. Sasha kirosi vastaukseksi hahmon kiirehtiessä hänen ohitse. Ystävällisyyden aika oli jo mennyt kauan aikaa sitten. Kuten kaikki kaupungissa, myös Sasha oli tottunut jonoihin. Niitä oli kaikkialla, työpaikoilla, kaupassa, raitiovaunu pysäkeillä. Jonottaminen oli Sashalle yhtä luonnollista kuin nukkuminen. Ainoa poikkeus oli se että hän käytti siihen enemmän aikaa kuin vällyjen väliin käpertymiseen. Jono eteni jopa hitaammin, kuin normaalisti, eikä odotusta helpottanut tammikuisen aamun hyinen pakkaneen. Loputtomalta tuntuneen ajan kuluttua Sasha vihdoinkin pääsi tiskille. "Kortti, kiitos" isokokoinen kassatyttö sanoi monotonisesti. Sasha ei vastannut. Oli yleistä tietoa että leipomoiden työntekijät varastivat ja ottivat vastaan lahjuksia. Tuskin kukaan koko kaupungissa söi niin hyvin kuin kassatyöt. Sasha tunki kätensä syvälle takkinsa taskuun. Taskun tyhjyys nostatti hänessä kylmiä väreitä. Toisen taskun kopelointi herätti jo pelkoa. Kolmas tasku kirvoitti jo kyyneleitä. Neljäs herätti muistikuvan harmaasta hoipertelevasta hahmosta. Sasha oli unohtanut kuinka kauan hän oli juossut, tunnin, kaksi, kolme? Loppujen lopuksi sillä ei ollut väliä, ilman korttia hän olisi yhtä hyvin voinut hypätä pietarin sillalta nevaan. Se törmäilevä paskiainen saisi maksaa. III Tiheä lumipyry oli peittänyt Sashan kauttaaltaan ja tuima viima pureutui takin läpi saaden hänet tärisemään. Koko ajojahti oli ollut epätoivoinen yritys jo alkaessaan. Varkaalla oli tuntien etumatka, eikä hänellä ollut aavistustakaan oliko hän edes lähtenyt oikeaan suuntaan. Silti oli pakkoa liikkua ja toimia. Hän muisti kuinka isä oli opettanut, että pysähtyminen ja lepo johtivat epätoivoon ja kuolemaan. Isä muistutti siitä aina, kun he olivat luistelleet Nevalla. Sasha usein valitti kylmää ja niitä pitkiä matkoja, joita isä aina halusi tehdä. "Liiku ja toimi, liiku ja toimi" Sasha hoki hiljaa itsekseen. Sasha nosti katseensa maasta ja katseli ympärilleen. Tämä alue oli kärsinyt pahasti, sillä lähes kaikki talot olivat kärsineet vahinkoja. Suurimmassa osassa katot olivat romahtaneet ja suuret etuovet heiluivat hitaasti tuulessa. Ainoa ääni jonka saattoi kuulla, oli lumen kahina Sashan jalkineiden alla. Tavallista kovempi tuulenpuuska sai Sashan suojaamaan silmiään, mutta hän ei silti hidastanut tahtiaan. Tuuli ei kuitenkaan hellittänyt, vaan tuntu jopa kasvavan joka askeleella. Sivusilmällä Sasha näki kajastavaa valoa yhdestä muista paremmin säilyneestä kerrostalon ensimmäisen kerroksen ikkunasta. Sasha käveli nopein askelin ovelle ja astui lumen peittämään rähjäiseen eteisaulaan. Romahtaneet portaat kiersivät talon seinämää kolmen kerroksen verran. Ensimmäisen kerroksen asunnoista vain yksi näytti asutulta ulko-oven kunnon perusteella, ja niinpä Sasha asteli sen eteen ja koputti. Hän ei varsinaisesti odottanut kenenkään avaavan, kaupungissa ei pitkään aikaan ollut turvallista lähestyä tunteettomia. Näin ollen Sashan hämmästys oli sitäkin suurempi, kun aukaistu ovi paljasti takanaan ystävällisen hymyn. "Iltaa tyttöseni, olette varmaankin kylmissänne, astukaa sisään" sanoin oven avannut nainen hymyilen lempeästi. Nainen oli vanhempi kuin Sasha, ehkä kuudenkymmenen ja hänen jo harmaat sävytteiset ruskeat hiuksensa oli kääritty tiukan säädyllyisesti nutturalle. Toisin kuin kaikki muut Sashan näkemät vanhukset, nainen oli vahva ja hyväkuntoinen. Kirkkaat silmät viestivät hiljaisesta tahdonvoimasta. Sasha ei ehtinyt vastaamaan naiselle ennen kuin tämä oli jo hävinnyt pois näkyvistä syvemmälle asuntoon. Sasha astui sisälle eteiseen riisuen samalla takkinsa ja kulki eteenpäin kapeaa käytävää jonka päässä oli kaksi ovea, joista toisesta hohkasi lämpöä ja paistetun lihan tuoksua. Keittiö oli

hämärä pieni huone, jota valaisi ainoastaan kaasuhella ja pienelle ruokapöydälle asetettu kynttilät. Sasha jäi nojaamaan ovensuuhun ja katsoi hellan ääressä hiljaa hyräilevää naista. "Tule pöytään kultapieni" nainen sanoi nostaen höyryävän pannun pöytään. Sashan ensireaktio kohteliaasta kieltäytymisestä juuttui kurkkuun ja hän istui nopeasti pöydän ääreen napaten palan lihaa lautaselleen. Lihan palaset olivat pieniä ja jokseenkin sitkeitä, mutta Sashasta ne maistuivat paremmilta kuin mikään mitä hän oli koskaan oli syönyt. Tosin siihen ei paljoa vaadittu, sillä Sasha ei edes muistanut milloin oli viimeksi syönyt lihaa. "Kiitos rouva....?" "Akulova", vanha nainen vastasi hiljaa tuijottaen Sashaa pöydän toiselta puolelta. Ääni oli tuskin kuiskausta kovempi, mutta silti täynnä lämpöä ja rauhallisuutta. Vanhuuden rappiolta säilyneet kirkkaat silmät heijastivat kynttilän ikkunan läpi virtaavassa vedossa lepattavaa liekkiä. Nainen istui kätet ristittyinä edessään mitään syömättä. Hieman hämmentyneenä siitä että nainen ei kysynyt hänen nimeään Sasha jatkoi varovasti. "Ettekö aio itse syödä, rouva Akulova?" "Voi, ehdin syödä jo ennen kuin tulit tyttöseni" Nainen sanoi hymyillen yhä lempeästi katsellen samalla Sashan yrittäessä huonosti peittää nälkäisen ahmimisensa. "Pahoittelen jos utelen, mutta mistä ihmeestä olette saaneet lihaa?" Sasha kysyi nielaisuiden välissä. Sasha itse oli syönyt kuukausia ainoastaan sahanpuruista leipää. "Aah, minulla on lähteeni kaupungissa" Akulova vastasi irrottaen katseensa Sashasta. Tarkat silmät harhailivat Sashan takaiseen käytävään. Sashan lihakset jännittyivät ja hän tuijotti naista tarkemmin. Voisiko nainen olla puolueen korkean jäsenen sukulainen. Sasha oli kuullut, että sellaisilla suhteilla lähes mikä tahansa olisi mahdollista piiritetyssäkin kaupungissa. Sellaiset suhteet saattoivat johtaa myös ongelmiin ja varomattomat sanat aiheuttaa puheliaalle vaikeuksia. "Hae toki lisää työttökulta!" Akulova sanoi kiinnittäen jälleen huomionsa Sashaan. Sashan leukoja alkoi särkeä yrittäessään pureskella nopeammin. Hän pohti tarkoin mitä sanoisi jatkossa. "Mmhm kiitos" hän sai lopulta vastattua. Akulova hymyili jälleen. Sasha ei ollut varma pitikö hän tuosta hymystä. Tuntui oudolta nähdä toinen ihminen onnellisena. Sasha ei muistanut milloin viimeksi hän oli tavannut jonkun joka olisi vaikuttanut yhtä onnelliselta. Äiti ennen kuin isä lähti? "Olin aivan unohtaa. Olet varmasti janoinen, odota hetkinen käyn noutamassa jotain mikä lämmittää" vanhus sanoi nousten hitaasti ja kadoten keittiön kulman taakse. Sasha itse asteli liedelle ja noukki nopein ottein vielä polttavan kuumia lihanpaloja. Äkkiä Sasha huomasi astuneensa kylmään vesilammikkoon, joka näytti valuvan viereisen ruokakomeron laatikostosta. Vesi oli punaisen karheaa. Sasha tuijotti komerosta tasaisesti tippuvaa vettä hämmentyneenä. Sasha kumartui ja ojensi hitaasti kätensä komeron luukun kahvalle. Vanha puulaatikko natisi hänen vetäessään sen auki. Hämärässä valossa Sasha näki haaleaan kohmeen peitossa olevan tumman möykyn, joka tiputti vettä komeron pohjalle. Sasha tarttui raskaaseen möhkäleeseen ja nosti sen keittiön himmeään valoon. Kauheassa paljastavassa valossa Sasha näki mitä piti kädessään ja huusi kaatuen selälleen märkään maahan. Kylmän hien pusertuessa Sashan otsalle hän perääntyi möykyn luota joka lojui. Kykenemättä kääntämään katsettaan pois Sasha tuijotti nyljettyä puoliksi jäistä käden tynkää, jonka ainoa jäljelle jäänyt kuolon kankea sormi osoitti häneen. Hirveällä selkeydellä Sasha ymmärsi mistä pienet lihan palaset olivat peräisin. Sasha halusi oksentaa, onnistuen ainoastaan kakomaan ilmaa hänen vatsansa kiristyessä kasaan kuin hirttoköydellä vedettynä. Hän ojentui työntämään sormiaan syvälle kurkkuunsa, mutta hiljainen ääni keskeytti hänet. "Olisin halunnut että kuolet rauhassa ja kylläisenä ilman pelkoa tai huolta tästä maailmasta" Rouva Akulova sanoi äänessään hiljaista värisevää surua. "Rukoilen puolestasi pienokainen" Akulova sanoi silmissään kostea ja säälivä katse. Nopeammin kuin Sasha ehti vastata Akulova syöksyi hämmentävän nopeasti maassa makaavaa Sashaa kohti kohottaen suuren keittiöveitsen korkealle Sashan yläpuolelle. Sen verta janoava kärki syöksyen

suoraan kohti Sashan kurkkua. Sasha nosti vasemman kätensä suojaamaan itseään huutaen hulluna kauhusta. Painava veitsi solahti vaivattomasti Sashan avonaiseen kämmeneen kahvaa myöten. Voimakas isku irroitti Akulovin käden veitsen kahvasta Sashan vetäessä verisen kätensä takaisin. Tuntematta kipua Sasha potkaisi Akulovia polveen koko voimallaan, tuntien kuinka vanhat nivelsiteet hajosivat kuvottavalla lässähdyksellä. Akulova kaatui kiljuen kivusta Sashan päälle, hänen yrittäessään irroittaa tärkein käsin verestä liukasta veistä vasemmasta kämmenestään. Rivakalla riuhtaisulla veitsi irtosi repien samalla amottavan reiän Sashan käteen. Samassa Sasha tunsi vahvat sormet kurkullaan Akulovan painautuessa koko painollaan hänen ohuelle kurkulleen. Teräksisten sormien puretuessa yhä syvemmälle kaulaansa, Sasha tunsi huoneen ympärillään tummenevan. Hän pohti oliko isäkin kuollut näin. Tuntien kuoleman läsnäolon ja epätoivon joka sitä seurasi. Ikäänkuin vastukseksi, jostain syvältä kumpusi isän ääni, "liiku ja toimi". Sulkien silmänsä Sasha jännitti viimeiset voimansa epätoivoiseen iskuun. Terä upposi syvälle rintaan. "Anteeksi" Akulov soperi hiljaa. Kirkkaat silmät täyttyivät kyynelistä ja ohikiitävän hetken ajan ne hehkuivat kalpeaa valoa. Hitaasti ne tummenivat ja lopulta vaipuivat raskaasti kiinni.

IV Sasha sytytti ranskalaisen savukkeen ja vei sen vapisevin käsin huulilleen. Hän hengitti katkonaisen kiivaasti tuijottaen maassa makaavaa naista, ikään kuin katseen pois vetäminen olisi ollut fyysisesti kivuliasta. Hän pohti oliko kamppailulla mitään merkitystä. Jyskyttävä kipu muistutti häntä repaleisesta kädestään. Haavoittuneena ja ilman korttia hän selviäisi tuskin muutamaa päivää pidempään. Sasha vilkaisi savukerasiaa. Sen avulla hänellä saattaisi saada viikon armonaikaa. Äkkiä Sasha kuuli takaansa kolinaa ja kääntyi valmiina kamppailemaan hengestään. "Mummi?" sanoi keittiön ovensuussa seisova uninen poika. Sasha tuijotti lasta tämä ei voinut olla yli kymmentä vuotta. Oli selvää että lapsi oli syönyt hyvin, hänessä ei näkynyt merkkejä kaupunkien muiden lasten vaivaavista nääntymyksen oireista. Hämmennyksen vallassa Sasha yritti sanoa jotain. "Kuka sä olet?" lapsi sanoi pelästyneenä nähdessään Sashan verisen käden. Sasha ei vastannut. Puristaen savukkeen huuliensa väliin Sasha tarttui savukerasiaansa ja ojensi sen pojalle. Poika tarttui rasiaan epäröiden selvästi peläten. "Anteeksi" Sasha sanoi hiljaa ja lähti katsomatta taakseen.